Arbeidsgruppe for overvåking under Direktoratsgruppen for EUs rammedirektiv for vann: Mandat og arbeidsplan

1. Bakgrunn:

Overvåkingen som skal utføres i henhold til Rammedirektivet skal være operasjonell innen utgangen av 2006.
Overvåkingen skal danne grunnlag for det tiltaksprogram som skal foreligge innen utgangen av 2009, og som skal vise hvordan målene i Rammedirektivet kan nås på en kostnadseffektiv måte. Vedlegg 1 gir en kortfattet oversikt over hvilke krav direktivet stiller til overvåkingen.

For å få dette til på en kostnadseffektiv måte, er det viktig at det skjer en samordning av all relevant eksisterende offentlig overvåking i tilknytning til overflatevann[1] og grunnvann i Norge. En slik samordning gir også mulighet for en faglig gevinst fordi vi kan få en bedre helhet i prøvetaking og målinger og større mulighet til å analysere de endringer som observeres.
Behovet for samordning gjelder ikke bare overvåking som er pliktig i henhold til direktivet, det er også aktuelt å sikre samordning med annen vannovervåking når det kan gi en ressursmessig eller faglig gevinst.

Siden overvåkingen skal danne grunnlag for tiltak, må den overvåking av tilstand som etableres ved implementeringen være relatert til en rapportering av viktige påvirkningsdata.

Implementeringen av overvåkingskravene i Rammedirektivet forutsetter en gjennomgang av eksisterende overvåking for å se hva som må videreføres, hva som bør endres og hvordan viktige mangler i den eksisterende overvåkingen kan dekkes opp på en optimal måte.
Siden det nye overvåkingssystemet skal drives av flere etater på sentralt og lokalt nivå er det også behov for retningslinjer og manualer som kan angi hvordan overvåkingen skal utføres med nødvendig kvalitet. Videre kan samordningen føre til et behov for avklaring av ansvar mellom etater og forvaltningsnivåer.

2. Mandat:

Arbeidsgruppen skal utrede for Direktoratsgruppen hvordan overvåkingskravene i direktivet kan implementeres på best mulig måte i forhold til faglig kvalitet og kostnadseffektiviet. Oppgaven har følgende hovedelementer:

- Utarbeide forslag til hensiktsmessig overvåkingssystem som tar hensyn til direktivets krav og forvaltningens behov.
- Identifisere hvilke elementer i eksisterende overvåking som bør inngå i systemet
- Identifisere mangler i eksisterende overvåking som må dekkes opp ved implementeringen av direktivet, og anslå ressursbehov for dette.
- Identifisere eksisterende retningslinjer og manualer som kan angi hvordan overvåkingen skal utføres med nødvendig kvalitet. Klargjøre hva det er nødvendig å framskaffe i tillegg og anslå ressursbehovet for dette.
- Beskrive ansvars- og rollefordelingen mellom etater og forvaltningsnivåer og fremme forslag til avklaring i Direktoratsgruppen dersom det foreligger uklarheter.

[1] Overflatevann inkluderer både kystvann og vassdrag.

I tillegg skal arbeidsgruppen fremme forslag til direktoratsgruppen om hvordan resultatene fra overvåkingen skal rapporteres til EU i henhold til direktivets krav. Forslaget skal også ta hensyn til spesifikke rapporteringsbehov til norske myndigheter og internasjonale fora hvor Norge rapporteringsforpliktelser.

Arbeidsgruppa skal sikre god kontakt med følgende relevante prosesser:

- Arbeidet i Karakteriseringsgruppa og IKT-gruppa
- Det interdepartementale utvalg for overvåking av biologisk mangfold
- Relevante arbeidsgrupper under EU, internasjonale konvensjoner og Nordisk ministerråd.

Arbeidsgruppen skal ha avsluttet sitt arbeid innen utgangen av 2006.

Innen 1. juni 2005 skal gruppen legge fram for Direktoratsgruppen en overordnet beskrivelse av strukturen i overvåkingssystemet med en synliggjøring av hvordan eksisterende overvåking kan inngå og hva som er de viktigste udekkete behov inklusiv kostnader. Beskrivelsen skal omfatte dagens ansvarsdeling. Det skal også framlegges en oversikt over eksisterende retningslinjer og manualer som kan bidra til å sikre kvaliteten på overvåkingen.

Ved denne mellomrapporteringen kan det også være aktuelt for Direktoratsgruppen vurdere revisjon i arbeidsgruppens mandat.

Arbeidsgruppen skal ha en representant fra hver av følgende institusjoner: Direktoratet for naturforvaltning, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Norges vassdrags og elektrisitetsdirektorat og Statens forurensningstilsyn. Lederen av gruppa kommer i tillegg.

Arbeidsgruppen skal sørge for koordinering mot Strålevernets, Nasjonalt folkehelseinstitutts og NGUs vannovervåking under arbeidets gang, og det vil være behov for å kalle disse inn til noen av møtene. Gruppen kan også kalle inn ressurspersoner til sine møter etter behov.

Ledelse og sekretariat for arbeidsgruppen legges til Direktoratet for Naturforvaltning.

3. Arbeid i 2004.

Siden karakteriseringsarbeidet tar mye de ressurser direktoratene har satt av til arbeidet med rammedirektivet i 2004, vil bare det mest nødvendige arbeidet med overvåkingen kunne utføres i dette året. Følgende oppgaver blir de mest sentrale:

- Lage fullstendig arbeidsplan for arbeidet med å implementere Rammedirektivets overvåkingskrav, og legge denne fram for direktoratsgruppen innen 1. juni 2004. Planen må også synliggjøre prosessen i arbeidet.
- Lage oversikt over relevant, eksisterende overvåking.
- Vurdere referansestasjoner med tanke på den fremtidige overvåkingen i henhold til direktivet. Avklare hvilke eksisterende målestasjoner som kan brukes som referanser og hvor vi mangler referansestasjoner.
- Begynne arbeidet med den overordnete beskrivelse av strukturen i overvåkingssystemet som skal legges fram for Direktoratsgruppen innen 01.06.05.
- Være ressursgruppe for pilotprosjektet om overvåking i Suldalslågen. Selv om denne pilotstudien dekker hele bredden av problemstillinger som skal overvåkes, gir det god anledning til å få innsikt i faglige og samordingsmessige spørsmål som vil stå sentralt i implementeringen av overvåkingen.
- Forberede innspill om ressursbehov til arbeid med implementering av overvåkingen i 2006 og fremme dette for Direktoratsgruppen innen 1. desember 2004.

Vedlegg 1:

Monitoring requirements for the Directive

(Utdrag fra: Guidance on Monitoring for the Water Framework directive, final draft 15th of November 2002.)

Article 8 of the Directive establishes the requirements for the monitoring of surface water status, groundwater status and protected areas. Monitoring programmes are required to establish a coherent and comprehensive overview of water status within each river basin district. The programmes have to be operational at the latest by 22 December 2006, and must be in accordance with the requirements of Annex V.

Annex V indicates that monitoring information from **surface waters** is required for:

- The classification of status. (*Note: Member States must provide a map for each river basin district in their territory illustrating the classification of the ecological and chemical status of each body of water using the colour-coding system specified by the Directive.)*
- Supplementing and validating the Annex II risk assessment procedure;
- The efficient and effective design of future monitoring programmes;
- The assessment of long-term changes in natural conditions
- The assessment of long-term changes resulting from widespread anthropogenic activity;
- Estimating pollutants loads transferred across international boundaries or discharging into seas;
- Assessing changes in status of those bodies identified as being at risk in response to the application of measures for improvement or prevention of deterioration;
- Ascertaining causes of water bodies failing to achieve environmental objectives where the reason for failure has not been identified;
- Ascertaining the magnitude and impacts of accidental pollution;
- Use in the intercalibration exercise *(Note this is not an Article 8 requirement)*;
- Assessing compliance with the standards and objectives of Protected Areas; and,
- Quantifying reference conditions (where they exist) for surface water bodies should. (*Note that this is an Annex II requirement).*

Annex V also indicates that monitoring information from **groundwater** is required for:

- Providing a reliable assessment of quantitative status of all groundwater bodies or groups of bodies; *(Note: Member States must provide maps illustrating the quantitative status of all groundwater bodies or groups of bodies using the colour-coding scheme set out in the Directive.)*
- Estimating the direction and rate of flow in groundwater bodies that cross Member States boundaries;
- Supplementing and validating the impact assessment procedure;
- Use in the assessment of long term trends both as a result of changes in natural conditions and through anthropogenic activity;
- Establishing the chemical status of all groundwater bodies or groups of bodies determined to be at risk. *(Note: Member States must provide maps illustrating the*

chemical status of all groundwater bodies or groups of bodies using the colour-coding scheme set out in the Directive.);

- Establishing the presence of significant and sustained upwards trends in the concentrations of pollutants. *(Note: Member States must indicate on the maps of chemical status using a black-dot, those groundwater bodies in which there is a significant upward trend);* and,
- Assessing the reversal of such trends in the concentration of pollutants in groundwater *(Note: Member States must indicate on the maps of chemical status using a blue-dot, those groundwater bodies in which a significant upward trend has been reversed).*

1.1.1 Reporting

The following must be reported in the River Basin Management Plans:

- Maps of the monitoring networks;
- Maps of water status;
- An indication on the maps of the bodies of groundwater which are subject to a significant upward trend in concentration of pollutants and an indication of the bodies of groundwater in which such trends have been reversed; and,
- Estimates of the confidence and precision attained by the monitoring systems.

Three types of monitoring[2] for surface waters are described in Annex V: surveillance, operational and investigative monitoring. For groundwater a water level monitoring network is required which will provide a reliable assessment of the quantitative status of all groundwater bodies or groups of bodies including an assessment of the available groundwater resource. It should be noted that the level network alone will not be able to achieve this assessment. In terms of groundwater chemical status, surveillance and operational monitoring are required. An additional objective of groundwater surveillance and operational monitoring is to provide information that can be used in the assessment and in establishing the presence of long term trends in pollutant concentrations. Surveillance monitoring data should also be used to assess long term trends in natural conditions.

These types are to be supplemented by monitoring programmes required for Protected Areas registered under Article 6. Annex V only describes requirements for Drinking Water Protected Areas in surface water and for Protected Areas for habitats and species. Member States may wish to integrate monitoring programmes established for other Protected Areas within the programmes established under the Directive. This is likely to improve the cost-effectiveness of the various programmes.

[2] *In the context of the Directive monitoring means the gathering of data and information on the status of water, and does not include the direct measurement of emissions and discharges to water. The latter is being dealt with by WG 2.1, IMPRESS*